

Солосіч О. С.
асистент кафедри економіки і підприємництва
ORCID: 0000-0003-0057-463X;
Вареник С. С.
студентка ФММ
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського», м. Київ, Україна
ORCID: 0009-0005-9670-0726

ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Однією з характерних рис організації процесу розвитку прогресивних економік сучасності є забезпечення їх інтелектуальної орієнтованості, що відповідним чином знаходить своє практичне втілення, з одного боку, у культивуванні сприятливого середовища, генерації інноваційних продуктів, а з іншого у генеруванні стійких умов заохочення інвестиційної активності ринкових акторів до реалізації відповідних фінансових алокацій у актуальні інноваційні проєкти. Саме тому, сучасний соціально-економічний контекст актуалізує проблематику розбудови оптимальних умов до реалізації інноваційно-інвестиційної діяльності згідно загального інтелектуально-орієнтованого вектору розвитку.

Аналізуючи змістове наповнення терміну інновації, слід зауважити, що останнє представляє собою сукупність змін, які отримали практичне застосування вперше в певній сфері діяльності; засоби реалізації деяких завдань розвитку підприємства, зокрема підвищення рівня ефективності виробництва; результат творчого та науково-дослідницького процесу; процес впровадження нововведень; нові методи управління виробництвом та організації праці [1, с. 74].

Кон'юнктурні умови функціонування сучасних ринкових структур обумовлюють особливе місце інновацій як потужного інструменту стимулювання трансформаційних процесів розвитку підприємницьких структур, їх повноцінного становлення у якості конкурентоспроможного суб'єкту ринкового середовища. Впровадження новітніх інтелектуально-орієнтованих технологій в у техніко-технологічні процеси виробничої або адміністративно-господарські процеси комерційної діяльності, надає можливості до каталізації процесів розвитку господарського утворення. Інновації чинять безпосередній вплив на кількісні рівні прибуткових надходжень, що пояснюється їх системним впливом на витратну структуру підприємства у частині елімінації витрат непродуктивного характеру та вивільненню частини економічного потенціалу, яка перебувала поза господарським обігом.

Процеси інтелектуально-орієнтованого інвестування інноваційної діяльності представляють собою процес вкладання капіталу у розробку та прикладну імплементацію нових ідей, технологій, техніко-технологічних або організаційних рішень. Даний процес може бути реалізований через фінансування досліджень, розробку стартапів, формування спеціальних організаційних утворень, покликаних на створення організаційно та консультативного середовища розробки і імплементації інновацій (акселератори, інкубатори тощо), створення внутрішньо-організаційних механізмів підтримки інноваційних проєктів в компаніях та сприяння розвитку відповідних новаторських рішень.

Одним з найбільш актуальних напрямків інтелектуально-орієнтованого інвестування інноваційної діяльності сучасності є фінансування стартап-проєктів, зокрема один з таких механізмів, а саме венчурне фінансування. Венчурне фінансування за своєю суттю полягає у здійсненні довгострокових вкладень в малі інноваційно-технологічні компанії. Венчурний капітал використовують як економічний інструмент, необхідний для фінансування запуску основної діяльності компанії, стабілізації її функціонування та ринку та забезпечення подальшого розвитку: інвестор надає необхідні кошти, вкладаючи їх у статутний капітал і (або) виділяє пов'язаний кредит, за що отримує свою частку в статутному фонді, яка залишається у його користування до моменту продажу й отримання відповідного прибутку [2, с. 358]. До першочергових переваг венчурного фінансування слід віднести високі темпи накопичення інвестицій, які не залежать від загального обсягу заощаджень в економіці, перспективи отримання надприбутків у разі успішної реалізації стартап-ідеї. Серед ключових недоліків варто зазначити високий ступінь ризикованості прийняття інвестиційних рішень, які можуть виявитися неефективними та призведуть до економічних втрат і подальших помилок при виборі пріоритетних напрямків інвестиційної діяльності [3, с. 181].

Окремо варто відзначити, роль держави у частині підтримки процесів інтелектуально-орієнтованого фінансування інноваційної діяльності, що може виявляти себе у широкому спектрі функціональних форм та напрямків. Одними з найбільш розповсюджених форм залучення владних структур у частині підтримки інтелектуально-орієнтованого інвестування є здійснення прямого інвестування інноваційних проєктів, створення сприятливого середовища для їх розробки та формування відповідного специфічного інфраструктурного середовища, яке за рахунок локалізації, застосування специфічних податкових режимів та дієвого інформаційно-консультативного

забезпечення формує оптимальне середовище розробки та просування стартап-проектів (прикладом можуть слугувати технополіси, індустріальні парки, еко-індустріальні парки тощо). В Україні, зокрема, функціонують школи стартапів, створені державою задля надання підтримки в галузі інноваційної діяльності; також держава здійснює поступову розбудову інформаційних платформ, націлених на одночасне зосередження потенційних груп інвесторів та інформаційної бази стартап-проектів, які потребують залучення відповідного інвестування. В Україні, до прикладу, функціонує електронна платформа Advantage Ukraine, на якій зібрано інформацію про потенційних інвесторів.

Завдяки інтелектуально-орієнтованому інвестуванню інновацій, підприємства відкривають для себе додаткові можливості щодо виходу на глобальні ринки та реалізації більш ефективних процесів дифузії їх інноваційних продуктів. Такі інвестиції слугують додатковим стимулом до залучення іноземних компаній та інвесторів, що відповідним чином формує позитивні перспективи до організації процесу трансферу технологій, розширення наявних партнерських зв'язків, а також пошуку нових партнерів для подальшої розвитку та налагодження коопераційних механізмів.

Попри наявність широкого кола переваг здійснення інтелектуально-орієнтованого інвестування інноваційної діяльності підприємницького сектору наразі має місце часткова бар'єрність у належній практичній реалізації даних процесів та забезпечення їх масовості, втілена у низці проблем з якими стикаються як ініціативні групи фундаторів стартап-проектів, так і потенційні інвестори. У межах даного дослідження розглянемо відповідні проблемні аспекти за критерієм функціональної суб'єктності, а саме у розрізі проблем, які виникають на рівні підприємницьких структур, інвестиційних акторів та державного сектору.

Аналізуючи проблематику реалізації інноваційної діяльності вітчизняним підприємницьким сектором, перш за все слід відзначити, брак фінансування. Не менш важливим аспектом залишається репутаційний аспект, що знаходить своє відображення у ступені довіри інвестора, який надає свій капітал для розвитку конкретного підприємства. Інвестор як суб'єкт інвестиційної діяльності може відмовитися вкладати кошти чи ресурси, якщо вважає організацію недостатньо надійною, що в свою чергу призводить до браку коштів для фінансування певного проекту.

В свою чергу, з позиції потенційних інвестиційних акторів, інноваційні проекти невід'ємно пов'язані зі значними ризиками, що пояснюється широтою впливу факторів успішності його фіналізації, які здебільшого є низько- або цілком не прогнозованими. Інновації за своєю економічною природою охоплюють питання імплементації принципово нових технологічних продуктів, що відповідним чином тягне за собою значний ризик часткової або повної їх дисфункціоналізації у процесі розробки або безпосереднього впровадження інновацій у прикладній площині економічної діяльності, більш того часові рамки реалізації проекту можуть обумовити втрату ним актуальності в контексті глобальних прогресивних трендів розвитку науково-технічного середовища. Іншим ризиком виступають наявність низького попиту на технологію (або його відсутність у рамках національної економічної системи, а також конкурентні аспекти конкретного ринкового середовища, що можуть унеможливити ефективну ринкову реалізацію інновації як інноваційного товару. Описані вище аспекти призводять до неконтрольованого зростання ризикованості інтелектуально-орієнтованого інвестування з майже повною відсутністю економічних гарантій результативності їх перспективної реалізації, адже наразі об'єктивно відсутні дієві механізми, які гарантували обмеження ризиків, пов'язаних з мінливістю на низькою прогнозованістю середовища здійснення інтелектуально-орієнтованих інвестицій в інновації.

Розглядаючи роль держави у питаннях ефективності інтелектуальних інвестицій, варто відзначити наявність низки бар'єрів, що виступають перешкодою для організації прогресивного розвитку компанії у частині інноваційності діяльності. До таких проблем слід віднести, надмірний рівень бюрократизації, адміністративного навантаження та корупційності вітчизняної сфери публічного управління, які ускладнюють безпосередній процес інвестування або відчутно сповільнюють його. Важкі адміністративні процедури зазвичай дестимулюють потенційних інвесторів, а нестабільність в цілому та недостатній рівень розвитку національного нормативно-правового забезпечення у сфері інновацій також негативно впливає на наміри інвесторів вкладати свій капітал у певний інноваційний стартап-проект, оскільки вплив означених вище факторів напряму знижує довіру до національного інституційного та загалом інвестиційного середовища.

Отже, інновації є ключовим фактором розвитку підприємств, що відкриває нові можливості для у частині збільшення прибутку та виходу на глобальні ринки. Проте, забезпечення ефективності процесів інтелектуально-орієнтованого інвестування інноваційної діяльності зазнає впливи численної кількості волатильних та низькопрогнозованих факторів екзогенного середовища, які породжують собою відповідне коло проблем, вимагаючи формування середовища синергійної взаємодії підприємницького сектора, зацікавлених груп інвесторів та державних структур.

Список використаних джерел

1. Сенів Б. Г., Паранюк Я. Д. Економічна сутність інновацій. *Економічний простір*. 2017. № 120. С. 69-79.
2. Федоров Р. Венчурне інвестування в екосистемі стартапів. *Науковий огляд*. 2023. № 6. С.11-19.
3. Бондарчук Н. В. Проблеми функціонування механізму венчурного фінансування в Україні. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2022. № 2. С. 177-184.